

Factorii care influențează nivelul și dinamica ratei profitului
(*Microeconomie, Gh. Pîrvu și R. Gruescu, Ed. Sitech, Craiova, 2005, p.310-321*)

Atât nivelul cât și dinamica ratei profitului sunt influențate de următorii factori:

1. **nivelul productivității sau randamentul factorilor care influențează volumul rezultatelor.** Aceasta înseamnă orientarea firmei spre acele acțiuni (activități) care conduc la productivitate cât mai mare, îndeosebi prin prisma randamentului factorului muncă. Eficiența factorilor de producție este, la rândul ei, determinată de alți factori cum ar fi: eficiența învățământului, a sistemului de ocrotire socială a sănătății, a cercetării științifice, de eficiența acumulării și investițiilor, de structurile de ramură și teritoriale ale economiei naționale;

2. **prețul de vânzare și costul**, întrucât masa profitului este rezultatul diferenței dintre cele două elemente. Întrucât prin creșterea prețului de vânzare, într-o economie de piață, concurențială se modifică substanțial nivelul competitivității, accentul se pune pe reducerea costului;

3. **volumul, structura și calitatea producției** (activității sau bunurilor economice) care acționează separat dar mai ales în unitatea și interdependența lor. În practică, incidentele generate de acești factori de influență, se intersectează sau suprapun, putând fi sau nu convergente unele cu altele;

4. **viteza de rotație a capitalului.** Este cunoscut faptul că, în activitatea economică capitalul parcurge o mișcare complexă pe care o putem simboliza astfel:

B - C ... P ... BE - B'

în care:

B - bani (capital bănesc);

C - capital productiv (bunuri de producție);

P - activitatea economică în care se folosește capitalul;

BE - bunuri economice în urma activității economice respective;

B' - bani ce rezultă din vânzarea bunurilor economice (mărfurilor) obținute.

Mișcarea completă de la B la B' este o rotație, iar timpul acestei mișcări este timpul de rotație.

Întreprinderea este interesată ca în decursul unui an să realizeze un număr de rotații cât mai mare. În acest scop se reduce timpul de aprovizionare, de producție și de vânzare a mărfurilor.

Volumul profitului va fi astfel direct proporțional cu viteza de rotație.

5. Mărimea rentabilității, respectiv rata profitului depinde și de **calitatea conducerii activității de producție, aprovizionare și desfacere.** O conducere corespunzătoare se reflectă în combinarea și folosirea optimă a factorilor de producție, obținerea unui volum maxim de rezultate cu un capital dat, reducerea stocurilor și a creditelor, conducând implicit la sporirea beneficiului (profitului).

Fiecare dintre acești factori este influențat la rândul său de alți factori de care trebuie să țină seama orice agent economic în adoptarea deciziilor în scopul creșterii gradului de rentabilitate al afacerilor făcute.

MACROECONOMIE

Instrumentele politicii monetare utilizate în realizarea echilibrului pe piața monetară (*Macroeconomie, Gh. Pîrvu, Ed. Sitech, Craiova, 2007, p.64-65*)

Principalele instrumente ale politicii monetare prin care se urmărește realizarea echilibrului pe piața monetară sunt:

1. **Manevrarea taxei scontului și rescontului.**

Scontarea este operațiunea specifică prin care o bancă comercială achiziționează de la clienții săi, la vedere și înainte de scadență, efecte de comerț (cambii, trate, bilete la ordin), plătind deținătorului suma înscrisă pe titlul respectiv, mai puțin comisionul (dobânda aferentă pentru perioada de timp cuprinsă între momentul achiziționării titlului și scadența sa). Prin operațiunile de scontare băncile comerciale creează bani de cont.

Rescontarea reprezintă operațiunea de achiziționare, de către banca de emisiune, de la băncile comerciale, a efectelor de comerț deja scontate de acestea din urmă, înainte de scadență, plătind băncilor comerciale suma înscrisă pe titlu, mai puțin comisionul. Prin operațiunea de rescontare Banca Națională creează rezerve monetare excedentare (numerar) pentru băncile comerciale.

Evoluția taxei scontului (rescontului) este condiționată de conjunctura economică internă și internațională. O majorare a taxei scontului și rescontului de către banca centrală conduce la creșterea costului creditelor și, în consecință, la reducerea lichidităților pe piața monetară și la frânarea activității economice. Dimpotrivă, o reducere a taxei scontului (rescontului) are ca efect creșterea lichidităților din economie, reducerea costurilor băncilor cu acordarea de credite, o cerere crescândă de bani și ca rezultat o relansare a activității economice.

2. Achiziționarea și vânzarea de titluri de valoare de către banca centrală (de emisiune) de pe piața deschisă (open market). Într-o economie națională există un anumit volum necesar al masei monetare, care evoluează odată cu ansamblul activităților economice. De asemenea, pe piața monetară, în cadrul unei perioade, se confruntă cererea agregată și oferta agregată de monedă, apărând față de necesarul de masă monetară, fie un excedent global, fie un deficit global de lichidități. Banca Națională intervine în acest mecanism pentru a reechilibra piața monetară, "retezând" excedentul de lichidități ori completând insuficiența (deficitul) de lichidități. În primul caz, când trebuie redus excedentul de lichidități, Banca Națională vinde pe piața monetară liberă o parte din efectele publice sau private pe care le deține în portofoliul său (bonuri de tezaur, obligațiuni ș.a.), atrăgând și anihilând excedentul de lichidități de pe piața monetară. În cel de-al doilea caz, când trebuie completat deficitul de lichidități, Banca Națională cumpără (achiziționează) o parte din efectele publice sau private deținute de băncile comerciale și instituțiile de credit specializate, acoperind deficitul de lichidități al acestora.

3. Politica cotelor obligatorii de rezervă. În toate statele lumii, prin legislație, s-a impus existența unor fonduri de rezervă ale fiecărei bănci; ele sunt formate din: **tezaurul băncii** sau rezerva păstrată de banca respectivă și **disponibilul băncii în contul său curent la Banca Națională**. Sporirea cotelor obligatorii de rezervă diminuează disponibilitățile de creditare din sistemul bancar și micșorează masa monetară. Invers, reducerea cotelor obligatorii de rezervă sporește masa creditului bancar și masa monetară din economie.

4. Refinanțarea societăților bancare de către Banca Națională. Baza procesului de refinanțare a societăților bancare este reprezentată de creditul pe termen scurt acordat de Banca Națională celorlalte bănci. În acest scop se utilizează ca instrumente:

a. **linia de credit**, prin care Banca Națională deschide un cont unei societăți bancare, pe care îl alimentează la un nivel convenit și pentru un interval de timp stabilit (de regulă 90 de zile). Rata dobânzii pentru acest credit se stabilește de către creditor. Reducerea ratei dobânzii la linia de credit are ca efect creșterea masei monetare la societățile bancare debitoare și asigură refinanțarea acestora. Creșterea ratei dobânzii scumpește refinanțarea băncilor comerciale și micșorează masa monetară de care acestea dispun;

b. **creditul de licitație** se utilizează atunci când Banca Națională disponibilizează anumite resurse financiare, care sunt licite între societățile bancare potențial debitoare. Societatea bancară care oferă dobânda cea mai ridicată este câștigătoarea licitației;

c. **creditul pe termen fix** constă într-un credit special cu o scadență de 30 de zile pe care Banca Națională îl acordă societăților bancare aflate în dificultăți de plată. După această perioadă, prin neredresarea financiară a societății bancare debitoare, începe procesul de supraveghere din partea Băncii Naționale, care poate culmina cu propunerea de reorganizare sau lichidare financiară a băncii respective.

Acțiunile și obligațiunile – produse ale pieței de capital (Macroeconomie, Gh. Pîrvu, Ed.Sitech, Craiova, 2007, p.81-83)

În anumite cazuri, capitalul unei societăți comerciale poate deveni insuficient pentru a face față unor nevoi neprevăzute sau pentru dezvoltarea societății. Având nevoie de capital suplimentar, societatea comercială are la dispoziție mai multe căi pentru a-l obține:

- a) majorarea capitalului social printr-o emisiune de **acțiuni**;
- b) contractarea unui împrumut printr-o emisiune de **obligațiuni**;
- c) contractarea unui **credit** acordat de o bancă.

În situația în care fac apel public de obținere a banilor prin emisiunea de acțiuni sau obligațiuni, societățile emitente intră în sfera pieței de capital, iar produsele oferite investitorilor (acțiunile, obligațiunile) se numesc valori mobiliare. **Valorile mobiliare** sunt instrumente negociabile emise în formă materializată sau evidențiate prin înscrierile în cont, care conferă deținătorilor lor drepturi patrimoniale asupra emitentului. Trei coordonate majore conturează noțiunea de valoare mobilă: 1) valorile mobiliare sunt instrumente (titluri de valoare) negociabile; 2) valorile mobiliare pot fi emise în formă materială sau evidențiate prin înscrierile în cont; 3) valorile mobiliare conferă deținătorilor lor drepturi patrimoniale și nepatrimoniale asupra emitentului, conform legii și în condițiile specifice de emisiune a acestora.

Acțiunea este un titlu de proprietate, prin care se dovedește participarea deținătorului la capitalul social al societăților comerciale pe acțiuni emitente. Valoarea înscrisă pe acțiune, valoarea nominală este parte a capitalului social. Potrivit legii nr.31/1990, în România, acțiunile reprezintă fracțiuni ale capitalului social și desemnează raportul juridic dintre acționar (persoana care deține acțiuni) și societatea comercială.

Principalele **caracteristici ale acțiunilor sunt:** reprezintă fracțiuni ale capitalului social care au o anumită valoare nominală; acțiunile sunt fracțiuni egale ale capitalului social; acțiunile sunt indivizibile, evitându-se astfel divizarea excesivă a capitalului social; acțiunile sunt instrumente negociabile ele putând fi transmise altor persoane în virtutea legii cererii și a ofertei.

După **modul de identificare a proprietarului** acțiunile pot fi: **nominative** - deoarece au numele proprietarului înscris pe certificat și la **purtător** - caz în care, acțiunea aparține celui care o deține.

După forma **materială de prezentare** acțiunile pot fi: **acțiuni materializate** - acțiuni nominative sau la purtător emise în formă materială, pe suport de hârtie sau în formă dematerializată, prin înscriere în cont. Acțiunile dematerializate pot fi numai acțiunile nominative.

După mărimea și **modul de stabilire a dividendului** acțiunile pot fi: **ordinare** dividendul fiind dependent de dimensiunile profitului societății și **privilegiate** - cărora li se atribuie un dividend fix.

Deținerea acțiunii, este sursa următoarelor **drepturi:** dreptul de decizie; dreptul de informare; dreptul asupra rezervelor încorporate în capitalul social; dreptul la dividende.

Venitul acționarului se numește **dividend** și reprezintă o parte din profitul distribuit al societății comerciale. Dacă acțiunea este privilegiată, atunci acționarul are dreptul la un dividend fix, indiferent de mărimea profitului realizat de societate în anul respectiv. Dacă acțiunea este ordinară atunci acționarul primește un dividend variabil, în funcție de profitul realizat.

Obligația este un instrument (titlu) de credit pe termen lung emis de societățile comerciale sau organele administrației publice centrale și locale în scopul finanțării unor obiective de investiții.

Emitenții de obligațiuni pot fi societățile comerciale pe acțiuni, statul, județul, orașul, comuna, organele administrației publice centrale și locale.

După **modul de identificare a proprietarului**, obligațiunile pot fi:

- a) **la purtător**, caz în care obligațiunea aparține posesorului;
- b) **nominative**, deoarece au numele proprietarului înscris pe certificat sau în cont;

După *forma de emisiune*:

- a) *materializate*, sunt emise în formă materială, pe suport de hârtie;
- b) *dematerializate*, emise prin înscriere în cont, pe suport magnetic.

După *tipul de venit pe care îl generează*, obligațiunile emise de organele administrației publice centrale și locale pot fi:

- a) *obligațiuni cu dobândă*: sunt emise la o valoare nominală, valoare care se returnează, de regulă la scadență, plus o dobândă care se distribuie conform unui program de distribuire;
- b) *obligațiuni cu cupon zero sau obligațiuni cu reducere (discount)*, sunt emise la un preț de emisiune mai mic decât valoarea nominală care este plătită la scadență; nu se plătește dobândă iar câștigul constă în diferența dintre prețul de cumpărare dat de investitor și prețul de răscumpărare la scadență, mai mare (valoarea nominală).

Deținătorii de obligațiuni (obligatarii) creditează (împrumută) societatea pe o perioadă de timp determinată, motiv pentru care au dreptul de a cere dobânda promisă și restituirea sumei împrumutate. La momentul cumpărării obligațiunilor investitorii sunt obligați să verse integral prețul obligațiunilor.

Trăsăturile cererii și ofertei de forță de muncă (Macroeconomie, Gh. Pîrvu, Ed.Sitech, Craiova, 2007, p.113-114)

Cererea și oferta de forță de muncă reprezintă două mărimi, care reflectă legăturile existente între dezvoltarea economico-socială - ca sursă a cererii de forță de muncă - și creșterea populației, ca sursă a ofertei de forță de muncă. În acest caz, se cer evidențiate o serie de trăsături:

- 1) Într-un interval scurt de timp, cererea forței de muncă ne apare, practic, invariabilă, ținând seama că amplificarea unor activități existente și apariția altora noi generatoare de noi locuri de muncă, necesită o anumită perioadă de timp.
- 2) Oferta de forță de muncă solicită un timp relativ îndelungat pentru a permite creșterea și instruirea fiecărui segment al populației, până la vârsta necesară angajării;
- 3) Oferta de forță de muncă ne apare ca fiind eminamente perisabilă și având un caracter destul de rigid. Astfel, cel ce face oferta trebuie să trăiască, el neputând aștepta oricât angajarea sa pe un alt loc de muncă;
- 4) Generațiile de tineri sunt crescute și educate ca oameni, nu pentru a deveni mărfuri. În aceste condiții, ofertanții de forță de muncă nu se mai formează în totalitate pe principiile economiei de piață;
- 5) Cererea și oferta de forță de muncă sunt categorii relativ neomogene, ele compunându-se din grupuri concurențiale sau mai puțin concurențiale, prin aceasta substituindu-se reciproc decât în anumite limite sau chiar deloc.

Contul curent și contul de capital componente ale balanței de plăți externe (Macroeconomie, Gh. Pîrvu, Ed.Sitech, Craiova, 2007, p.141-142)

Din necesitatea uniformizării indicatorilor ce trebuie înscriși în balanța de plăți externe, pentru a se ușura comparabilitatea internațională, Fondul Monetar Internațional a structurat balanța de plăți externe astfel: ***contul curent și contul de capital***.

Contul curent se referă atât la elemente "tangibile" cât și "intangibile". Importurile și exporturile tangibile sunt constituite din bunuri fizice de diferite tipuri, în timp ce importurile și exporturile "intangibile", se referă la servicii ce apar sub următoarele forme: turismul și transporturile internaționale de mărfuri, servicii financiare, asigurări, operații bancare. Toate intrările monetare rezultate din exporturile "tangibile" și "intangibile" sunt înregistrate în Creditul contului. Toate ieșirile monetare rezultate din importuri "tangibile" și "intangibile" sunt înregistrate în debitul contului. Rezultă că un excedent de importuri față de export va genera un

deficit de cont curent, iar surplusul exporturilor față de importuri produce un excedent de cont curent.

Contul de capital include mișcările de capital, pe termen lung și pe termen scurt între respectiva țară și celelalte țări precum și o serie de tranzacții menite să acopere orice deficit spre excedent. Mișcările de capital pe termen lung includ: **investițiile directe** (incluzând înființarea și controlul unor întreprinderi în străinătate), **investițiile de portofoliu** (care includ achiziționarea titlurilor de valoare ale unor companii sau guverne străine) și **împrumuturile interguvernamentale**. Mișcările de capital pe termen scurt includ toate formele de împrumut pe termen scurt și investițiile pe termen scurt, multe din acestea fiind menite să utilizeze diferențe internaționale dintre ratele dobânzii. Contul de capital cuprinde, de asemenea, acele tranzacții necesare pentru a acoperi orice deficit sau excedent global din celelalte conturi. Aceste tranzacții includ modificările rezervelor naționale de valută și împrumuturile în moneda străină. Asemenea tranzacții au rolul de a echilibra balanța de plăți. Tranzacțiile care au rolul de a acoperi deficitul sau a reduce excedentul din celelalte conturi se numesc **tranzacții de ajustare**, pe când tranzacțiile ce apar în mod independent se numesc **tranzacții autonome**.

Echilibrul balanței de plăți externe se înfăptuiește atunci când:

$E - I - S_f = S_c \pm R$, în care:

E = valoarea exportului;

I = valoarea importului;

S_f = soldul operațiunilor financiare;

S_c = soldul operațiunilor de credit;

R = modificările rezervelor valutare și a masei monetare.

Situația ideală a balanței de plăți externe în cadrul unei economii este aceea în care posturile ce o compun se **echilibrează** în cadrul unei perioade de referință, adică încasările sunt egale cu plățile rezultate din relațiile cu toate țările partenere. Balanța de plăți poate fi **excedentară sau activă**, atunci când încasările din relațiile internaționale sunt mai mari decât plățile efectuate în cadrul acestora și **deficitară sau pasivă**, atunci când încasările din străinătate sunt mai mici decât plățile din străinătate.

**Teoria dezvoltării economice și teoria creșterii economice (Macroeconomie, Gh. Pîrvu,
Ed.Sitech, Craiova, 2007, p.156-157)**

În ultimele decenii ale secolului XX apare tot mai pregnantă preocuparea economiștilor de a **delimita conceptul de creștere de cel de dezvoltare economică**, respectiv **între teoria creșterii economice și teoria dezvoltării economice**.

Deși cele două teorii au un element comun **creșterea cantitativă** a producției de bunuri materiale și servicii, **se deosebesc sub aspect calitativ**, în funcție de modul cum au loc evoluțiile concrete, implicând schimbări în structura economică și socială, în nivelul de trai, în modul de viață, de gândire și de comportament al oamenilor, în eficiența utilizării resurselor, în raportul dintre activitățile umane și mediul înconjurător.

Deși creșterea și dezvoltarea economică au câteva **caracteristici comune**: sunt rezultatul dezvoltării generale a societății, dar și condiția unei noi dezvoltări; au ca scop îmbunătățirea stării de ansamblu a economiei; au aceeași finalitate, ameliorarea condiției umane, a nivelului de trai al populației, totuși, conceptul de dezvoltare economică se detașează prin câteva elemente:

a. dezvoltarea economică implică în sine creșterea economică, neexistând dezvoltare economică fără o creștere a rezultatelor economice. Pentru a se transforma în dezvoltare economică, creșterea economică trebuie să fie însoțită de transformări calitativ structurale în economie;

b. dezvoltarea economică are o evoluție istorică mai amplă, însoțind procesul trecerii economiei prin mai multe societăți, de la formele inferioare ale vieții economice către cele superioare, pe când creșterea economică desemnează procesele ce au loc într-o economie dezvoltată;

c. dezvoltarea economică *reliefează și progresele realizate în raporturile ce se stabilesc între agenții economici și mediul economic al acestora, între activitățile economice și mediul înconjurător.*

Multiplicatorul și acceleratorul investițiilor (Macroeconomie, Gh. Pîrvu, Ed.Sitech, Craiova, 2007, p.198-199)

Viața economică trebuie înțeleasă ca un proces permanent de adaptare a cererii și ofertei agregate aflate sub influența continuă a numeroși factori. Dacă cererea globală efectivă determină agenții economici să producă bunurile materiale și serviciile, oferta globală susține cererea globală asigurându-i bunurile și serviciile, dar și mijloacele bănești necesare pentru efectuarea tranzacțiilor economice.

Dar într-o economie națională veniturile obținute au ca destinație finală consumul și investițiile. La rândul lor, investițiile influențează producția, venitul și consumul. De aceea repartizarea veniturilor pentru consum și investiții are la bază principiile multiplicatorului și acceleratorului.

Principiul multiplicatorului exprimă interacțiunea dintre investiții și venit. Astfel, creșterea investițiilor determină creșterea producției și a venitului, iar creșterii venitului în perioada curentă îi corespunde un nivel de creștere a cheltuielilor de consum și a investițiilor în perioada viitoare.

În fiecare nouă etapă a dezvoltării economice sporul investițiilor va genera un nou spor al venitului determinabil cu ajutorul multiplicatorului, calculat după relația:

$$K = \frac{\Delta VN_d}{\Delta I},$$

unde: K = multiplicatorul;

ΔVN_d = sporul venitului;

ΔI = sporul investițiilor

și evidențiază efectul de multiplicare a venitului pe seama investițiilor.

Într-o economie națională orice spor de venit (ΔVN_d) se scindează în creșterea consumului (ΔC) și creșterea investițiilor (ΔI).

Deci $\Delta VN_d = \Delta C + \Delta I$

Ca urmare, formula multiplicatorului devine:

$$K = \frac{\Delta VN_d}{\Delta I} = \frac{\Delta VN_d}{\Delta VN_d - \Delta C} = \frac{1}{1 - \frac{\Delta C}{\Delta VN_d}} = \frac{1}{1 - c'} = \frac{1}{e'}$$

Se ajunge la expresia finală a multiplicatorului $K = \frac{1}{e'}$ deoarece $\frac{\Delta C}{\Delta VN_d} = c'$, iar $c' + e' =$

1, iar $1 - c' = e'$, adică înclinația marginală spre economii.

Din relația de calcul a multiplicatorului rezultă că acesta va fi cu atât mai mare cu cât înclinația marginală spre consum va fi mai mare, sau cu cât înclinația marginală spre economii va fi mai mică, punând în evidență impulsul stimulativ al consumului asupra relației dintre venit și investiții.

Principiul multiplicatorului a fost folosit pentru prima dată, în anul 1931, de către R.F.Fahn, pentru ca ulterior, în anul 1936, J.M.Keynes să generalizeze folosirea multiplicatorului în cadrul interacțiunii dintre investiții și venit în lucrarea "Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii și a banilor", demonstrând că investițiile sunt cele care produc efecte de antrenare asupra producției de bunuri economice și, prin aceasta, asupra venitului și consumului.

Principiul acceleratorului exprimă efectul creșterii venitului asupra investițiilor în sensul că sporirea cererii de bunuri de consum antrenează o cerere mai mare de bunuri de capital (de investiții). Ca urmare, între cererea de bunuri de consum și investiții există o relație de

accelerare, de următoarea manieră: o creștere a venitului (ΔVN_d) va genera o creștere a părții destinate consumului (ΔC) care va antrena o sporire a cererii de bunuri de consum adresată producătorilor; producătorii doresc să adapteze producția la nivelul cererii sporite făcând investiții în noi capacități de producție.

Rezultă că principiul acceleratorului consideră investiția ca o variabilă dependentă de creșterea cererii.

Calculat ca raport între volumul investiției într-un an (I_t) și variația venitului în perioada anterioară, ($\Delta VN_{dt} - \Delta VN_{dt-1}$), acceleratorul furnizează explicații teoretice referitoare la variația acumulării de capital de la o perioadă la alta.

$$a = \frac{I_t}{VN_{dt} - VN_{dt-1}} = \frac{I_t}{\Delta VN_d}$$

Din această relație rezultă că mărimea investițiilor este egală cu acceleratorul înmulțit cu creșterea venitului.

$$I_t = a \cdot \Delta VN_d, \text{ unde } 0 < a < 1.$$

Acțiunea principiului acceleratorului este valabilă numai în situația în care capitalul necesar investițiilor în "t" este mai mare decât capitalul disponibil în t-1. Dacă diferența este negativă atunci înseamnă că în economie se petrece fenomenul de dezinvestiție (nu se fac investiții). Aceasta înseamnă că în faza de avânt a ciclului economic investițiile nete cresc, iar în perioadele de criză pot să apară dezinvestiții nete, fiind frânat sau stopat procesul investițional.

Starea de presiune și starea de absorbție, forme de manifestare a dezechilibrelor economice (Macroeconomie, Gh. Pîrvu, Ed.Sitech, Craiova, 2007, p.217-219)

Știința economică, pentru a desemna dezechilibrele economice normale folosește noțiunea de **presiune**, iar pe cele anormale noțiunea de **absorbție**.

Starea de presiune caracterizează acea situație de piață pe care se înregistrează o ofertă excedentară ce se soldează cu nerealizarea unei părți a ofertei de bunuri și servicii și apariția șomajului. Concurența se desfășoară între producători, ceea ce duce la perfecționarea producției, ridicarea calității produselor și diversificarea acestora, creșterea eficienței și reducerea prețurilor pentru a câștiga o poziție favorizantă pe piață. Sub aspectul adaptării producției la nevoile consumatorilor în starea de presiune se realizează rapid și elastic. Influența producției asupra consumului este deosebit de activă, iar modificarea cerințelor și intențiilor de cumpărare se realizează în mod permanent. Povara incertitudinii cade asupra vânzătorului. Cumpărătorul găsește ceea ce caută, nu se simte în nesiguranță. Cumpărătorul este cel ce face selecția, acesta având drept rezultat îmbunătățirea calității, reducerea costurilor, diferențierea producției și concentrarea producției. În timpul presiunii, cea mai mare parte a sarcinilor informative cade asupra vânzătorilor.

În cazul presiunii se creează o diferență între aspirația vânzătorului și vânzarea efectivă, cunoscută sub denumirea de **tensiune a aspirației**. Cu cât această tensiune este mai accentuată, cu atât presiunea asupra pieței este mai mare. Această tensiune, ca diferență între aspirație și realizare, este factorul care amplifică o serie de procese ca, de pildă, îmbunătățirea calității, reducerea costurilor etc. Presiunea asupra pieței crește cu cât sporește dorința producătorului de a vinde, creștere care se manifestă prin amploarea și diversificarea activităților favorizante pentru atingerea aspirațiilor de vânzare prin perfecționarea bunurilor economice și asigurarea calității garantate, reclamă, informarea și convingerea cumpărătorului, scăderea relativă a prețurilor etc.

Starea de absorbție caracterizează acea situație de piață pe care se înregistrează o cerere excedentară ce se soldează cu o parte a nevoii sociale nesatisfăcute. Concurența se desfășoară între cumpărători care nu mai au posibilitatea de a alege, cumpără ceea ce găsesc pe piață. Producătorii nu mai sunt interesați să facă investiții, să modernizeze producția și să sporească eficiența deoarece tot ceea ce produc se vinde, ei decid ce să producă, cât să producă și cum să producă. Pe termen lung absorbția constituie un stimulent puternic și durabil pentru creșterea volumului producției, dar generează locuri înguste de producție, ceea ce nu stimulează în măsură

suficientă progresul tehnic. Starea de absorbție frânează dezvoltarea și perfecționarea bunurilor economice, deoarece existența pieței vânzătorilor exclude motivația pentru apariția produselor noi. Deoarece, așa cum am arătat, concurența se desfășoară numai între cumpărători, creșterea vânzărilor depinde numai de producție, producătorul găsiind cumpărător pentru fiecare produs. În situația absorbției adaptarea producției la nevoile consumatorilor se face greoi, vânzătorul se simte în siguranță, în timp ce consumatorul cumpără bunul respectiv atunci când îl găsește și nu în momentul în care s-a conturat intenția de cumpărare și, în consecință, la consumator poate să apară acumularea de stocuri. În situația de absorbție cumpărătorul nu are posibilitatea să facă selecția, iar sarcinile informative cad asupra cumpărătorilor.

Puterea absorbției se măsoară în *mărimea tensiunii ei*, adică a gradului de satisfacere a cerințelor consumatorului și depinde de perspectiva ce se prefigurează în legătură cu bunul economic și cu prețul acestuia, de rezervele bănești de care dispune cumpărătorul etc., ceea ce demonstrează că absorbția nemanifestată pe piață este o funcție crescătoare a tensiunii și aspirației de cumpărare.

ECONOMIE EUROPEANĂ

Cauzele integrării economice (Gh. Pîrvu, Economie europeană, Ed.Sitech, Craiova, 2007, p.27-28)

Cunoașterea esenței, implicațiilor și formelor integrării economice europene impune evidențierea *cauzelor* declanșării acestui proces:

1. ***Eliminarea contradicției dintre posibilitățile tot mai mari de sporire a producției***, ca rezultat al ritmului accelerat al revoluției tehnico-științifice contemporane, ***și capacitatea redusă a piețelor naționale de absorbție a acestei producții***, fapt ce a impus lărgirea cadrului de desfășurare a producției prin integrare economică.

2. ***Intensificarea concurenței pe plan național*** a condus la creșterea gradului de concentrare a producției și a capitalului, la apariția de firme gigantice care, căutând noi piețe s-a lovit de limitele și restricțiile impuse de granițele naționale. Numai prin crearea unui ansamblu economic de dimensiuni mari, prin integrarea economică a statelor, era posibilă eliminarea restricțiilor în calea mișcării libere a capitalurilor și forței de muncă.

3. ***S.U.A. și Japonia, prin potențialul lor economic și prin ritmurile dezvoltării au reprezentat un pericol permanent pentru economia țărilor vest-europene***. Numai prin unirea țărilor europene, într-un ansamblu integrat, capitalurile își puteau promova și apăra în comun interesele amenințate de concurența internațională.

4. Pe de altă parte, în condițiile în care revoluția tehnico-științifică contemporană cunoaște ritmuri rapide și exercită influențe tot mai puternice asupra producției, ***țările europene pot promova, numai în comun, cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne*** și, pe această bază, să poată învinge în lupta de concurență.

5. ***Apariția, activitatea și dezvoltarea unor firme multinaționale, care prin activitatea lor depășesc granițele naționale a impus crearea unui spațiu adecvat, cu mult lărgit***, care să permită extinderea externă fără restricții și limite, fapt posibil de realizat prin integrarea economică a statelor.

6. ***Dorința statelor dezvoltate de a menține și largi relațiile cu fostele țări coloniale devenite independente*** a determinat atragerea tinerelor state în diferite forme de integrare economică.

7. ***Cauzele politice au impulsionat procesul integrării economice***. Însăși intervenția statelor în acest proces de integrare economică europeană reprezintă o acțiune politică. De aceea, se poate spune că, în multe împrejurări, cauzele economice sunt amestecate cu cauzele politice.

Etapile integrării economice: valori de integrare economică (Gh. Pîrvu, Economie europeană, Ed.Sitech, Craiova, 2007, p.34-35)